

Yleiset ohjeistukset havainnoinneille

Kielitietoinen opetus vaatii opettajalta kykyä hyödyntää ja rohkaista oppilaita käyttämään koko monikielistä kompetenssiaan ¹ koko koulussa. Monikielisellä kompetenssilla tarkoitetaan henkilön kykyä käyttää joustavasti kaikkia kieliresurssejaan. Kieliresursseihin lasketaan mukaan myös ne kielet, joita henkilö ei täysin hallitse, mutta joilla hän pystyy kommunikoimaan kuten myös murteet, erilaiset varieteetit ja ei-kielilliset ilmaisukeinot (eleet, ilmeet ja viittomat). Monikielisellä kompetenssilla voidaan tarkoittaa muun muassa sitä, että henkilö kykenee muun muassa

- vaihtamaan kielestä tai murteesta toiseen
- ilmaisemaan itseään kielellä (tai murteella) ja ymmärtämään henkilöä, joka käyttää toista kieltä
- hyödyntämään eri kielten (tai murteiden tai varieteettien) osaamistaan tekstin ymmärtämisessä
- tunnistamaan kansainvälisiä sanoja toisesta kielestä
- välittämään viestejä ihmisten välillä, mikäli he eivät jaa samaa kieltä
- käyttämään koko kielellistä ilmaisukykyään kokeillakseen erilaisia itseilmaisun tapoja
- hyödyntämään kielenulkoisia ilmaisukeinoja (elekieli, eleet, kasvojen ilmeet jne.)

Tämän havainnointilomakkeen avulla rohkaisemme sinua huomioimaan ja tulemaan tietoisiksi erilaisista pedagogisista toiminnoista, jotka tukevat oppilaiden monikielistä kompetenssia. Jos sinusta tuntuu, että havainnoimassasi koulussa ei esiinny tällaisia käytänteitä, toivomme sinun refleктоivan, miten näitä käytänteitä voisi lisätä koulun arkeen ja toimintaan. Havainnoinnit jakautuvat neljän teeman alle: **kielet koulutilassa, suhteiden rakentaminen ja hyvinvoinnin tukeminen, vuorovaikutus koulun kielellä/kielillä** sekä **eri kielten käyttöön rohkaiseminen**. Alta löydät esimerkkejä siitä, minkälaista toimintaa voit havainnointilomakkeen avulla tarkastella.

¹ Council of Europe (2018) Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR): Companion volume with new descriptors.

Kielet koko koulussa

Tarkastellessasi kielellistä toimintaa kouluissa, voit kiinnittää huomiota muun muassa seuraaviin asioihin.

- Kuinka näkyviä eri kielet ovat koulussa/ luokkahuoneessa?
- Onko koulussa / luokassa saatavilla erilaisia resursseja tai aineistoja eri kielillä (tai murteilla): esim. kirjat, esitteet, julisteet tai laulut tai käytetäänkö tabletteja tiedonhakuun?
- Millä kielellä/ kielillä koulun kyltit ovat?
- Ovatko monikieliset resurssit yleisesti käytössä ja rohkaiseeko koulun henkilökunta niiden käyttöä?

Hyvien suhteiden rakentaminen sekä hyvinvoinnin tukeminen

Opettajan on tärkeää luoda hyvä ja luotettava suhde oppilaisiinsa. Tässä osiossa voit pohtia esimerkiksi seuraavaa:

- Miten kielitietoinen opettaminen voi auttaa parantamaan oppilaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin tunteita?
- Kuinka oppilaita lohdutetaan tai millä tavoin heidän pyritään saamaan tunteitaan olonsa mukavaksi?
- Kuinka oppilaita rohkaistaan näyttämään tunteitaan?

Hyviä suhteita voidaan rakentaa vahvistamalla oppilaiden tunteita omasta osaamisestaan, esim. antamalla oppilaille mahdollisuus vaikuttaa toimintaan. Myös oppilaiden väliset hyvät suhteet ovat arvokkaita. Voit havainnoida myös muun muassa

- Kuinka oppilaiden arkista kanssakäymistä tuetaan (esim. luokkahuoneeseen saapuminen, välitunnit, tehtävien väliset hetket sekä erilaiset ryhmäjaot)?
- Kuinka eri kielten kunnioitus ja arvostus näkyvät koulun sisäisissä kanssakäymisissä?

Kielitietoinen luokkahuone- vuorovaikutus koulun kielellä

Kielitietoinen opetukseen liittyy myös kielitaitojen kehittäminen koulukielessä. Vahvojen taitojen kehittäminen saattaa toisinaan vaatia eriyttämistä suullisissa ja kirjallisissa ohjeissa esimerkiksi visuaalisin keinoin (kuvakirjoitus, symbolit, eleet). Tässä osiossa voit tarkastella muun muassa

- Miten olemassa olevan tietoa yhdistetään uuteen tietoon?
- Käytetäänkö eri kieliä tukena uusien käsitteiden tai merkitysten pohdittaessa?
- Miten oppilaiden tuotoksiin reagoidaan, miten niitä arvostetaan ja miten niistä annetaan palautetta?
- Miten tehtäviä käytetään luomaan yhteyksiä aiempaan tietoon oppiaineesta ja oppiainekohtaiseen sanastoon?
- Kuinka tehtävien tekemistä tuetaan tai yksinkertaisesti tarkistetaan, ovatko oppilaat ymmärtäneet?
- Miten eri tasoilla olevia oppilaita tuetaan systemaattisesti koulun kielen/kielten oppimisessa?

Eri kielten käyttöön rohkaiseminen

Monikielisyyttä tarkkailemalla voit pohtia muun muassa seuraavaa:

- Näetkö/kuuletko eri kieliä muilla kuin kielten tunneilla ja onko monikielisyys normaalia kanssakäymisessä?
- Ketkä ovat kielenkäyttäjiä ja millaisia reaktioita eri kielten käyttäminen herättää?
- Onko tunneilla monikielistä toimintaa?
- Kysytäänkö oppilailta, miltä heistä tuntuu silloin, kun he kuulevat kieltä, jota eivät ymmärrä?

Voit myös tarkkailla, huomioiko opettaja oppilaita kieliäsiantuntijoina ja kyselee eri käsitteistä muilla kielillä ja toimii näin ollen positiivisena mallina toisen kielen oppimiselle.

NIMI: _____

Koko koulun kielet

Huomioni ja/tai ehdotukseni:

Miten monikielisyys näkyy tai kuuluu koulun normaalissa arjessa, opetustuntien ulkopuolella? Minkälaisia huomioita teen, tai mitä ehdotuksia minulla on käytänteiden parantamiseksi? Kuinka monikielisyyteen rohkaistaan? Miten monikielisyyttä arvostetaan osana koulun yleistä ilmapiiriä?

1. Päivämäärä ja kuvaus:

2. Päivämäärä ja kuvaus:

3. Päivämäärä ja kuvaus:

4. Päivämäärä ja kuvaus:

Hyvien suhteiden rakentaminen ja hyvinvoinnin tukeminen

Huomioni ja/tai ehdotukseni: Miten kielitietoinen opetus auttaa ryhmän ohjaamisessa? Miten kielitietoisuus tukee oppilaiden yleistä hyvinvointia? Pohdi esimerkiksi opettajan tapaa käyttää kieltä/kieliä palautteen antamisessa ja vuorovaikutuksessa. Kuinka nykyisiä käytänteitä voitaisiin parantaa?

1. Päivämäärä ja kuvaus:

2. Päivämäärä ja kuvaus:

3. Päivämäärä ja kuvaus:

4. Päivämäärä ja kuvaus:

Kielitietoinen luokkahuonevuorovaikutus koulun kielellä/kielillä

Huomioni ja/tai ehdotukseni: Miten kielitietoinen opetus näkyy opettajan antamissa ohjeistuksissa, luokkahuoneytyöskentelyssä, kannustavassa palautteenannossa ja arvioinnissa? Kuinka näitä käytänteitä voisi parantaa? Voit tarkastella esimerkiksi sitä, miten käsitteitä avataan ja miten niistä keskustellaan, kuinka tuntien ja tehtävien tarkoitus selitetään, tai tapahtuuko ryhmiin jako kielellisesti selkeästi:

1. Päivämäärä ja kuvaus:

2. Päivämäärä ja kuvaus:

3. Päivämäärä ja kuvaus:

4. Päivämäärä ja kuvaus:

Useiden kielten käyttöön rohkaiseminen

Huomioni ja/tai ehdotukseni: Miten kielitietoinen opetus tukee oppilaiden monia kieliä? Näkyykö tämä luokkahuoneessa? Voit pohtia esimerkiksi seuraavaa: rohkaistaanko oppilaita selkeästi käyttämään sekä vähemmistö- että enemmistökieliä luokkahuoneessa tai hyväksytäänkö eri kielten, varieteettien ja murteiden joustava käyttö luokassa? Neuvotellaanko luokassa siitä, mitä kieltä käytetään milloinkin, kenen kanssa ja miksi? Kuinka nykyisiä käytänteitä voitaisiin parantaa?

1. Päivämäärä ja kuvaus:

2. Päivämäärä ja kuvaus:

3. Päivämäärä ja kuvaus:

4. Päivämäärä ja kuvaus: